ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

Будько Оксана Володимирівна

УДК 657.44:669.1.003

ОБЛІК І АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ

08.06.04 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2004

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі обліку підприємницької діяльності Київського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник кандидат економічних наук, професор
Добровський Василь Миколайович,
Київський національний економічний університет,
професор кафедри обліку підприємницької діяльності

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Сук Леонід Кіндратович,
Національний аграрний університет
Кабінету Міністрів України,
професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

кандидат економічних наук, доцент
Попова Наталя Іванівна,
Донецький національний університет
Міністерства освіти і науки України,
доцент кафедри обліку і аудиту

Провідна установа Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України, кафедра бухгалтерського обліку і аудиту, м. Київ

Захист відбудеться "29" квітня 2004 року о 10^{00} годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.088.02 у Харківському державному університеті харчування та торгівлі за адресою: 61051, м. Харків, вул. Клочківська,333, ауд.45.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського державного університету харчування та торгівлі за адресою:
61051, м. Харків, вул. Клочківська,333.

Автореферат розісланий "27" березня 2004 року.

В.о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради Л.М. Яцун

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі відбуваються суттєві зміни в механізмі функціонування підприємств чорної металургії, обумовлені економічними реформами, що проводяться в країні. Діяльність цих підприємств охоплює широкий спектр питань організаційного, економічного і фінансового характеру, якість вирішення яких багато в чому визначається системою бухгалтерського обліку, як функції управління. Саме ефективне управління забезпечує інтеграцію економічних процесів на підприємстві, зв'язує воєдино внутрішні ресурси господарюючого суб'єкта та зовнішнє середовище, підсилює його адаптованість і конкурентноздатність. У цьому зв'язку необхідно сформувати таку модель бухгалтерського обліку, яка б забезпечила об'єктивне формування складових частин фінансового результату – доходів і витрат, через які знаходять пряме відображення всі сторони діяльності підприємства. Не менш важливим в цих умовах є застосування методики аналізу фінансових результатів, що дозволить комплексно оцінити діяльність підприємства та дасть можливість визначити резерви підвищення ефективності діяльності.

Загальні проблеми обліку та аналізу фінансових результатів в умовах ринкової економіки досліджувалися багатьма вітчизняними вченими. Значну увагу їм приділили в своїх працях Білуха М.Т., Бородкін О.С., Бутинець Ф.Ф., Валуєв Б.І., Голов С.Ф., Гуцайлюк З.В., Добровський В.М., Єфіменко В.І., Завгородній В.П., Крупка Я.Д., Кужельний М.В., Кузьмінський А.М., Лінник В.Г., Сопко В.В., Свідерський Є.І., Сук Л.К., Ткаченко Н.М., Чумаченко М.Г., Шкарабан С.І., Швець В.Г. та інші.

Серед зарубіжних вчених ці проблеми знайшли відображення у працях Друрі К., Ентоні Р., Карліна Т.Р., Карпової Т.П., Макліна А.Р., Палія В.Ф., Соколова Я.В., Самуельсона П., Савицької Г.В., Ріса Дж., Хелферта Е., Хендріксена Е.С., Ван Бреда М.Ф., Шеремета А.Д. та інших.

Проте питання обліку та аналізу фінансових результатів на підприємствах металургійної галузі вимагають додаткового дослідження та розв'язання, тому що саме ця галузь промисловості забезпечує найбільшу питому вагу у виробництві продукції.

Сучасна методика обліку та аналізу фінансових результатів, яка застосовується на металургійних підприємствах, не в повній мірі відповідає вимогам ринкового середовища і, внаслідок цього, не забезпечує достатнім чином прийняття ефективних управлінських рішень, які спрямовані на досягнення прибутку. Дослідження показали, що металургійні підприємства потребують більш повного обґрунтування методичних підходів щодо інформаційного забезпечення (підприємства використовують застарілі форми первинних документів, спостерігається дублювання показників в документації), визнання доходів і витрат, щодо впровадження автоматизованих облікових систем та комп'ютерних технологій для здійснення аналізу фінансових результатів.

Важливість та необхідність вирішення зазначених проблем на підприємствах металургійної галузі свідчить про їх актуальність, що й обумовило вибір теми дисертаційної роботи, мету, завдання та основні напрями дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності до плану науково-дослідних робіт кафедри обліку в промисловості Київського національного економічного університету з теми "Організація та методологія обліку, аналізу і контролю в галузях народного господарства", номер державної реєстрації 0198U000785. Особистий внесок полягає у запропонованій уточненій методиці обліку та аналізу фінансових результатів на підприємствах чорної металургії.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичних засад та удосконалення діючої методики обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємств чорної металургії. Реалізація цієї мети потребує постановки і вирішення наступних завдань:

дослідити сутність прибутку як економічної категорії;

дати оцінку економічного стану металургійної галузі та визначити вплив її організаційно-технологічних особливостей на систему обліку та аналізу фінансових результатів;

обґрунтувати напрями удосконалення системи обліку витрат з метою визначення фінансових результатів шляхом органічного поєднання фінансового та управлінського обліку;

розробити рекомендації з удосконалення обліку фінансових результатів;

проаналізувати діючі форми звітності та надати рекомендації щодо їх удосконалення;

запропонувати способи узгодження результатів діяльності, визначених в системі бухгалтерського обліку та за даними податкових розрахунків;

визначити методичні підходи до створення комп'ютерних систем бухгалтерського обліку та обґрунтувати переваги застосування комп'ютерних програм для обліку фінансових результатів;

дослідити методи аналізу фінансових результатів та їх прогнозування і визначити їх вплив на ефективність управлінських рішень.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження проблем обліку та аналізу фінансових результатів є обліково-аналітичний процес формування фінансових результатів господарської діяльності підприємств чорної металургії, яка характеризується складністю технологічного процесу, низкою організаційних і економічних проблем, зумовлених залежністю від сировинних ресурсів, зростанням цін на паливно-енергетичні ресурси та транспортні послуги, прямою залежністю від стану машинобудівної галузі.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є удосконалення обліку та аналізу фінансових результатів із застосуванням комп'ютерних технологій.

Методи дослідження. Дослідження здійснювалося із застосуванням діалектичного підходу до вивчення стану обліку і аналізу фінансових результатів підприємств металургійної галузі.

Використовувались методи індукції – на етапі збору, систематизації і обробки інформації для проведення дослідження; дедукції – у процесі теоретичного осмислення проблеми; аналізу та синтезу – для поєднання різних складових економічних явищ в єдиному процесі. В роботі також було застосовано метод логічного аналізу – при визначенні проблем і напрямків удосконалення обліку фінансових результатів; методи експертної оцінки – при обстеженні діяльності підприємств досліджуваної галузі; балансовий метод – при визначенні взаємозв'язків і взаємозалежностей; економіко-математичні методи – при визначенні прогнозованих величин прибутку.

При дослідженні використовувалися Закони України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти, чинні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Також під час роботи використовувалися роботи провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, спеціальна література з технології металургійного виробництва, періодична література, статистична інформація, матеріали конференцій, а також дані бухгалтерського обліку і звітності підприємств чорної металургії.

Наукова новизна одержаних результатів. Проведене дослідження дало змогу розробити науково обґрунтовані рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємств чорної металургії.

Основні результати дисертаційного дослідження, які складають наукову новизну, характеризуються наступними теоретичними і практичними положеннями:

вперше запропоновано:

рекомендації зі створення комп'ютерної системи бухгалтерського обліку на підприємствах чорної металургії шляхом впровадження комплексної інформаційної системи "Галактика", яка базується на технології "клієнт-сервер";

моделі ймовірності банкрутства із застосуванням інтегральної оцінки фінансової стійкості та п'ятифакторної Z-моделі Альтмана, адаптовані до умов діяльності підприємств чорної металургії ;

удосконалено:

концепцію обліку фінансових результатів підприємства на основі реформування системи рахунків та введення субрахунків другого порядку до діючого Плану рахунків, які дозволяють приймати своєчасні управлінські рішення;

механізм узгодження бухгалтерського обліку та системи податкових розрахунків для забезпечення єдності в методології визначення результату діяльності за допомогою окремих субрахунків та удосконалених облікових регістрів з метою отримання показника оподатковуваного прибутку;

дістало подальшого розвитку:

уточнення соціально-економічної природи та економіко-правової сутності прибутку як економічної категорії, яка поєднує в собі комплекс визначених в роботі характеристик, що забезпечують його найбільш повне й багатогранне визначення;

модель стратегічного аналізу фінансового результату підприємств чорної металургії за допомогою СВОТ-методів та аналізу альтернатив, що забезпечує обґрунтованість довготермінових проектів і планів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що на основі теоретичного дослідження і вивчення практичної діяльності металургійних підприємств розроблені рекомендації з вдосконалення діючої методики обліку і аналізу фінансових результатів. Впровадження рекомендацій автора в практичну діяльність підприємств чорної металургії забезпечить посилення контролю фінансово-господарської діяльності і підвищить достовірність обліково-аналітичної інформації.

Внесені автором пропозиції щодо вдосконалення первинних документів, системи обліку і аналізу фінансових результатів знайшли своє впровадження на ВАТ "Дніпровський металургійний комбінат ім. Ф. Е. Дзержинського" (довідка №11-987 від 26.11.03 р.), на КДГМК "Криворіжсталь" (довідка №12-1296 від 31.12.03 р.), на ВАТ "Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського" (довідка №010-346 від 28.11.03 р.).

Також окремі положення дисертаційного дослідження використовуються в навчальному процесі Дніпродзержинського державного технічного університету при викладанні відповідних дисциплін (довідка №108-11-23/462 від 31.12.03 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Всі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дисертації. Основні висновки та положення дисертації були представлені та доповідалися на міжвузівській науково-практичній конференції "Передумови активізації регіональної інвестиційної політики в сучасних умовах" (м. Дніпропетровськ, 2000р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції "Регіоналізація економіки і здійснення адміністративної реформи в Україні" (Дніпродзержинськ, 2000р.), міжнародній науково-практичній конференції "Розвиток науки про бухгалтерський облік" (Житомир, 2000р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції "Шляхи зміцнення фінансово-економічної самостійності регіонів України" (Дніпропетровськ, 2000р.), міжнародній науково-практичній конференції "Удосконалення обліку та аналізу господарської діяльності на основі впровадження нових положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні" (Київ, 2000р.), міжнародній науково-практичній конференції "Проблеми розвитку економіки України в умовах ринкової трансформації" (Дніпропетровськ, 2001р.), міжнародній науково-практичній конференції "Наука і

освіта – 2002" (Дніпропетровськ, 2002р.), міжнародній науково-практичній конференції "Україна наукова'2003" (Дніпропетровськ, 2003р.).

Публікації. За результатами дослідження було опубліковано 14 наукових праць загальним обсягом 3,7 друк. арк., з них 5 – в наукових фахових виданнях (2,4 друк. арк.), 1 – в інших виданнях (0,3 друк. арк.), 8 – матеріали конференцій (1,0 друк. арк.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 189 сторінок, у тому числі 31 таблиця, що займають 32 сторінки, 23 рисунки, що займають 23 сторінки, 26 додатків, що займають 36 сторінок. Список використаних літературних джерел становить 198 найменувань і займає 16 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтована актуальність теми дослідження, визначені мета та основні завдання роботи, наукова новизна одержаних результатів і практична цінність розроблених рекомендацій.

У **першому розділі "Теоретичні основи обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємств"** досліджується економічна природа прибутку та методологія обліку фінансових результатів в історичному аспекті, з'ясовані принципи їх відображення в системі бухгалтерського обліку, розглянуті проблеми металургійної галузі України та визначений вплив організаційно-технологічних особливостей металургійного виробництва на побудову обліку та аналізу фінансових результатів.

З розвитком економічної теорії визначення поняття "прибуток" постійно ускладнювалося. Дослідження літературних джерел показали відсутність єдності підходів щодо визначення сутності прибутку як економічної категорії. Проведений критичний аналіз різноманітних теорій виникнення прибутку дали можливість сформулювати визначення прибутку з урахуванням особливостей функціонування підприємства в умовах ринкової економіки, та зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку економіки всі розглянуті підходи являють собою складові в базовому фундаменті теорії економічного розвитку

Поряд з трактуванням прибутку з точки зору економічної теорії не менш важливим є історичний аналіз методології його обліку. Проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що питання виміру і відображення прибутку є одним із найскладніших, і тому на всіх етапах розвитку бухгалтерського обліку воно поставало проблемою перед вченими. В результаті систематизації різних точок зору вчених, автором сформульоване наступне визначення прибутку. Прибуток – це величина, яка виникає в сфері виробництва, є приростом власного капіталу, обумовленого наявністю підприємницької ініціативи, поєднанням різних факторів виробництва,

виправданим ризиком, впровадженням технічних удосконалень та інновацій і визначається шляхом вирахування із суми отриманих доходів суми понесених витрат. Таке комплексне визначення прибутку дає можливість врахувати його економічну сутність, порядок розрахунку, що є пріоритетним для системи бухгалтерського обліку і рекомендувати класифікацію видів прибутку (рис.1).

В роботі зазначено, що розвиток ринкових відносин викликає необхідність пошуку шляхів розрахунку реальних результатів діяльності суб'єктів господарювання. Суттєвим фактором впливу на формування фінансових результатів є вибір облікової політики. Показано, що одними із найбільш вагомих її елементів є визначення моменту реалізації, вибір методу оцінки вибуття запасів, вибір методу нарахування амортизації тощо. При цьому дана характеристика кожного елементу і критично оцінені можливості їх застосування. Доведено, що від правильного вибору кожного елементу повністю залежить об'єктивне визначення фінансового результату, який достовірно відображає результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Зроблені висновки про необхідність внесення змін до існуючих методів нарахування амортизації на металургійних підприємствах.

Дослідженням визначено, що на розмір фінансових результатів впливають також інфляційні процеси. В період зростання цін прибуток втрачає свій зміст, як показник ефективності звичайної діяльності і формується, як результат управління монетарними статтями. В дисертації розглянута можливість оцінки впливу інфляції на монетарні статті за допомогою способу подвійного Т-рахунку, при якому один із рахунків відображає зміни в монетарній статті за історичними оцінками, а другий – вартість всіх складових монетарної статті згідно із загальним рівнем цін.

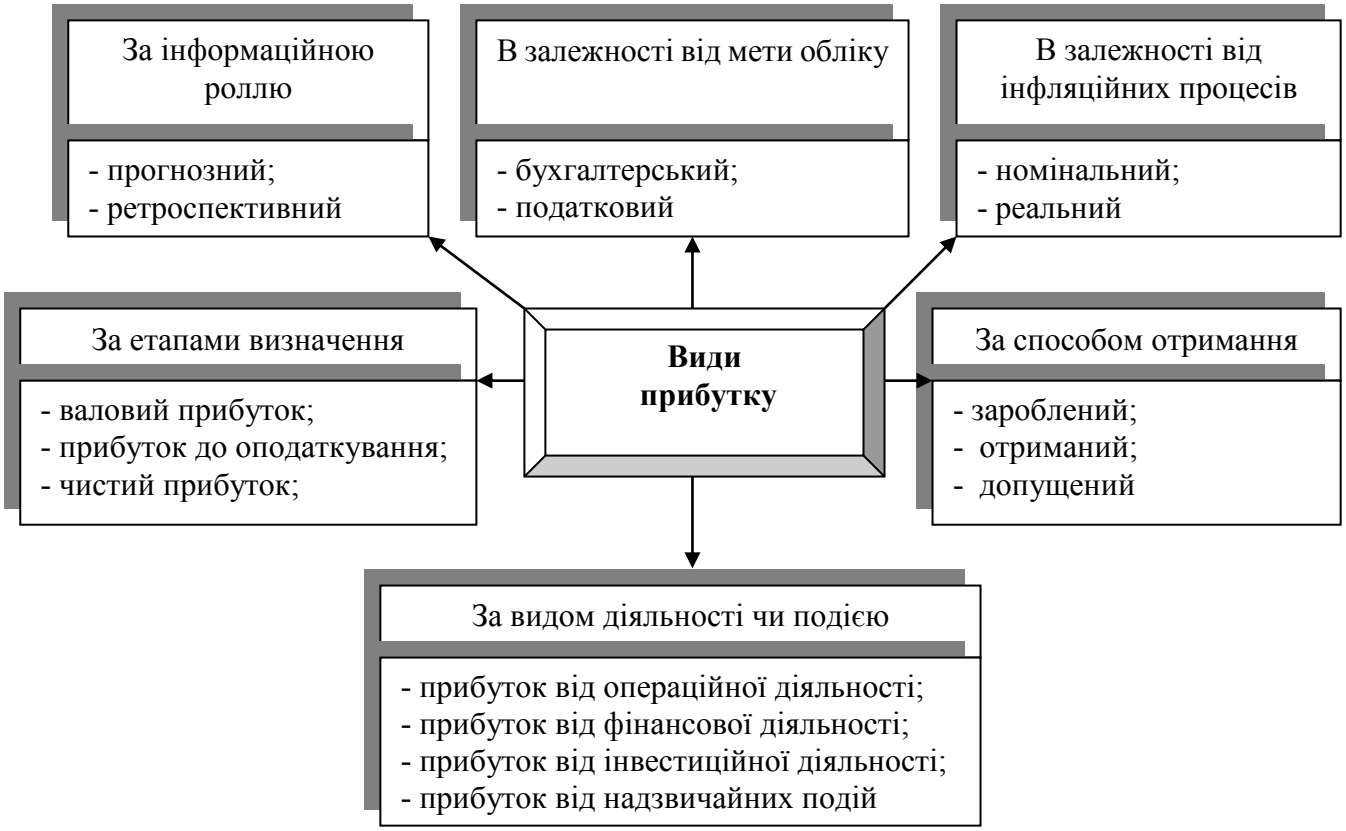

Рис.1.Класифікація видів прибутку

Залишок еквівалентного Т-рахунку покаже, яким повинне бути сальдо монетарної статті на дату балансу. Цей скоригований залишок необхідно порівняти з фактичним, після чого отримують величину інфляційного фінансового результату.

В дисертації проведений аналіз принципів бухгалтерського обліку, як важливих концепцій для однозначного тлумачення та обґрунтованого визначення фінансових результатів. Автором внесена пропозиція щодо доповнення існуючого переліку принципом суттєвості. Встановлені принципи забезпечать об'єктивне визначення фінансових результатів, впровадження ефективних способів яких, є також одним із завдань бухгалтерського обліку. В роботі проаналізовані різні способи визначення фінансових результатів та вказані їх переваги і недоліки.

Ефективність управлінської діяльності залежить, перш за все, від правильного використання облікової інформації. Саме на підставі аналізу такої інформації здійснюється пошук адміністрацією металургійних підприємств альтернативних варіантів дій, спрямованих на досягнення поставленої цілі. В дисертації вказано, що незалежно від цілей аналізу і особливостей підприємства можливе використання традиційних методів аналізу: горизонтальний і вертикальний аналіз фінансових звітів, порівняльний галузевий аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів, інтегральний фінансовий аналіз (методика Du Pont). При цьому доведено, що удосконалення інструментарію наукового дослідження має велике значення і є основою успіху та ефективності аналітичної роботи. Автором зазначено, що для аналізу фінансових результатів доцільно використовувати системний підхід, на основі якого створюється економіко-математична модель, що може багаторазово використовуватися в аналізі і буде обґрунтовувати управлінські рішення.

Дослідженням встановлено значення і місце металургійної промисловості в економіці країни, стан її розвитку в умовах ринкових відносин, розкрито вплив технологічних і організаційних особливостей чорної металургії на фінансові результати діяльності. Для цієї галузі характерна складність металургійного комплексу, яка визначається характером і значними потужностями основних технологічних агрегатів, багатостадійністю технологічних процесів, наявністю поряд з основними великої кількості підсобних, допоміжних і побічних виробництв, одночасним втягненням в переробку великої кількості різноманітних видів сировини, напівфабрикатів, палива, допоміжних матеріалів.

У **другому розділі "Стан та розвиток обліку фінансових результатів діяльності підприємств"** здійснений критичний аналіз методики обліку витрат, розглянутий порядок обліку доходів і фінансових результатів та вказані можливі шляхи його удосконалення, визначені проблеми узгодженості бухгалтерського обліку і системи податкових розрахунків результатів діяльності.

В дисертаційній роботі встановлено, що облік витрат повинен здійснюватися єдиною бухгалтерською системою з поділом інформації у двох напрямах – фінансовому і управлінському. Це дасть змогу без значних фінансових витрат задовольнити інформаційні потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів.

Важливим моментом для організації та удосконалення фінансового і управлінського обліку витрат є науково обґрунтована їх класифікація. На основі розглянутих підходів вчених і результатів практичного дослідження, автор прийшов до висновку, що витрати на металургійних підприємствах слід класифікувати з метою визначення собівартості виготовленої продукції, з метою прийняття управлінських рішень, а також для здійснення процесу контролю і регулювання діяльності. В умовах дії національних стандартів доцільним буде виділення класифікації витрат залежно від виду діяльності. Саме така класифікація витрат забезпечує складання Звіту про фінансові результати. Крім того, на підставі вивчення міжнародної практики пропонується проводити класифікацію витрат за центрами їх виникнення та центрами відповідальності.

Важливим питанням у цьому зв’язку є вибір методу трансфертного ціноутворення на металургійних підприємствах. Вибір оптимального методу встановлення трансфертних цін є одним із напрямів удосконалення управління собівартістю. Критичний аналіз трансфертного ціноутворення дозволяє зробити висновок, що на підприємствах металургійної галузі найбільш прийнятним є метод трансфертної ціни за змінними витратами і пропорційній їм частині маржинального доходу, заснований на методі директ-костингу.

Як показали дослідження, на визначення об’єктивних фінансових результатів впливає не тільки правильність обліку витрачання ресурсів, але й максимальне прискорення руху і обробки економічної інформації, відображеної в бухгалтерських документах. Відсутність первинної документації, розробленої і затвердженої за єдиною методологією і комп’ютерними технологіями впливає на достовірність економічних показників і, відповідно, не сприяє визначенню реального фінансового результату. Тому, в роботі з метою отримання достовірної оперативної інформації запропоновано до використання у металургійній промисловості первинні документи, які враховують особливості визначення собівартості продукції у галузі, яка досліджується, а саме: перевірочні розрахунки шихти, баланс заліза, оперативні документи про якісний склад продукції нижчого сорту.

В дисертації визначено, що введення національних стандартів бухгалтерського обліку дозволяє зробити фінансову звітність більш прозорою і здатною об’єктивно надавати інформацію про фінансовий стан підприємства. Проте, дослідження показують, що нормативна база містить ряд неурегульованих моментів, які потребують вирішення. У цьому зв’язку особливо виділений порядок розподілу загальновиробничих витрат. В ході аналізу недоліків діючої методики розподілу і узагальнення міжнародного досвіду автором зроблений висновок про доцільність використання на

підприємствах металургійної промисловості методу розрахунку нормативної ставки. В роботі критично оцінений діючий порядок розподілу загальновиробничих витрат на досліджуваному підприємстві.

Практична апробація введених в дію національних стандартів виявила ряд недоліків, які виникають при їх застосуванні. Розглянувши умови визнання доходу, автор прийшов до висновку, що деякі з них (передача ризиків і вигод, пов'язаних з правом власності; впевненість у збільшенні економічних вигод тощо) потребують уточнення в частині наведення додаткових пояснень на підставі практичних прикладів.

Щоб отримати показник чистого доходу необхідно із виручки від реалізації відняти непрямі податки (податок на додану вартість, акцизний збір та ін.). Непрямі податки обліковуються в складі доходу (виручки) від реалізації на рахунку 70 "Дохід від реалізації" і, відповідно, показуються в Звіті про фінансові результати в рядку "Дохід (виручка) від реалізації". При цьому автор відстоює позицію, що такі податки слід враховувати не в складі доходу від реалізації, а окремо, так як вони не є доходами підприємства.

На основі критичного аналізу нормативно-правової бази визначено ряд проблем правового і законодавчого характеру, які затрудняють об'єктивне визначення фінансового результату і є причиною неоднозначного тлумачення необхідних для його визначення понять. П(С)БО визначають види діяльності, за якими розраховуються відповідні фінансові результати. В дисертаційній роботі з'ясовано, що деякі визначення видів діяльності не згруповані достатньо за змістом і не мають чітко окресленого характеру. Так, виникають складнощі у розмежуванні показників фінансової та інвестиційної діяльності. Внаслідок проведеного аналізу, запропоновані зміни до 7 і 9 класів Плану рахунків, що знайшло відображення в порядку формування фінансових результатів підприємства (рис.2).

З урахуванням вищезазначених пропозицій, автором запропонована модифікована форма Звіту про фінансові результати, яку, крім того, доповнено розділом "Податки і збори" з метою забезпечення її більшої інформативності.

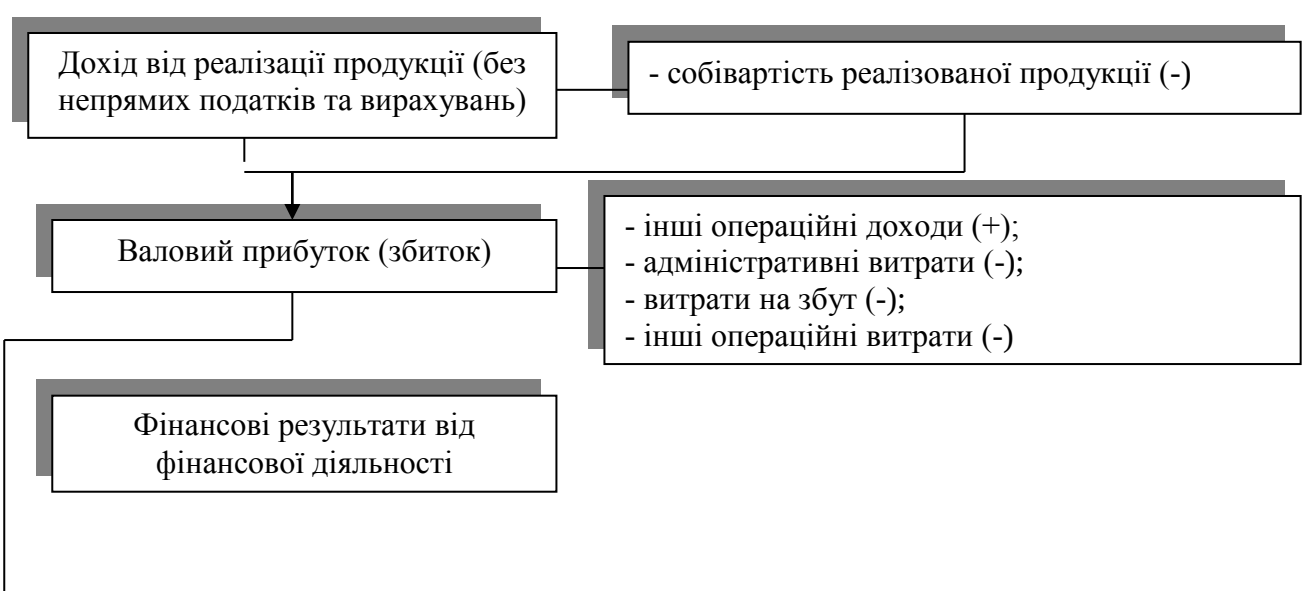

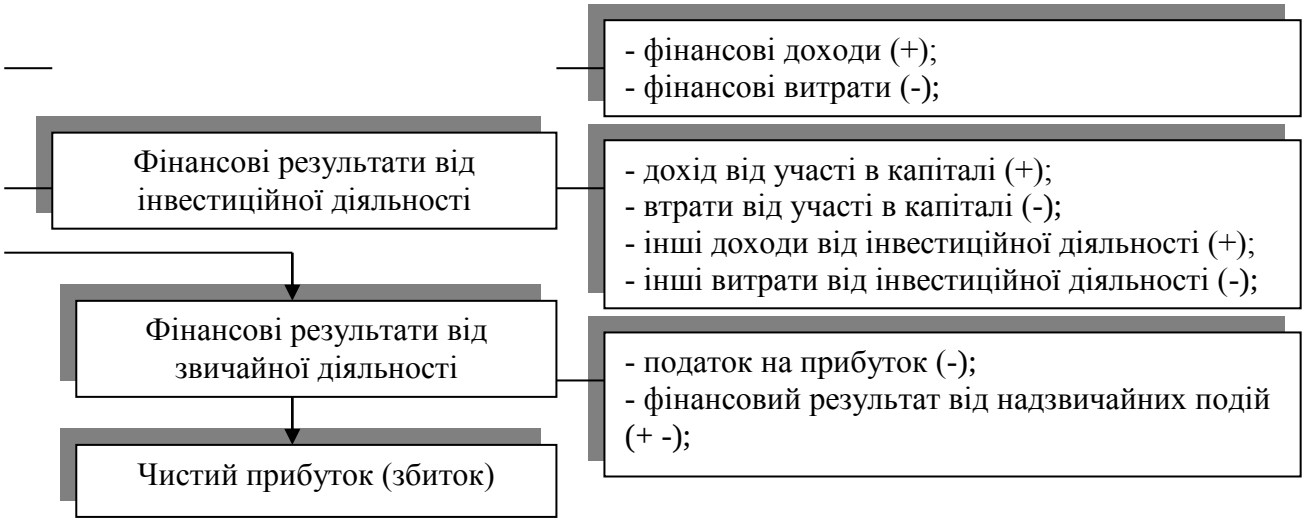

Рис.2. Структурна модель формування фінансового результату діяльності підприємства

Також обґрунтовано положення щодо доповнення Звіту про фінансові результати статтями “Використання прибутку” та “Частка меншості”.

В роботі внесені пропозиції щодо відображення металургійними підприємствами списання реструктуризованої заборгованості до бюджету шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок відповідного року.

Значну увагу в роботі приділено розгляду питань з обліку доходів і витрат від здійснення валютних операцій. Автором вказано, що особливо важливим, і при цьому дискусійним і проблемним, є питання обліку курсових різниць, оскільки металургійні підприємства дають державі близько 35% сукупної експортної виручки. Виходячи з цього, зроблено висновок, що для металургійних підприємств особливо актуальним є правильне визначення й облік курсових різниць. В роботі підкреслено, що проблеми обліку курсових різниць в основному обумовлені протиріччям між принципами нарахування і обачності. За цих обставин зроблений висновок про необхідність впровадження альтернативних підходів до обліку курсових різниць.

В роботі показано, що перед підприємствами металургійної галузі постає питання комп’ютеризації бухгалтерського обліку. Складність комп’ютеризації бухгалтерського обліку фінансових результатів полягає в тому, що для її повного здійснення необхідно автоматизувати всі інші ділянки обліку, адже визначення фінансових результатів і їх облік є завершальним етапом перед складанням бухгалтерської звітності. Специфічні умови діяльності металургійних підприємств потребують постановки ряду завдань. Вирішення цих завдань зводиться до виконання послідовних процедур, взаємопов’язаних між собою і спрямованих на конкретний результат, що і доведено в роботі. При розробці автоматизованого забезпечення обліку фінансових результатів запропоновано створення баз даних, які зможуть забезпечувати здійснення різноманітних запитів і отримання достовірної та оперативної інформації для ефективного управління металургійним

підприємством. З урахуванням встановлених переваг рекомендовано до використання на металургійних підприємствах інтегрованої інформаційної системи управління “Галактика”.

В роботі доведено, що існуючі розбіжності між об’єктами в бухгалтерському обліку та системою оподаткування не мають економічного підґрунтя, тому запропоновано максимально наблизити розрахунки результатів для різних цілей. Визначено, що інформацію, необхідну для розрахунків податків, повинен надавати бухгалтерський облік. Особливо це стосується методів оцінки вибуття запасів і методів нарахування амортизації. В дисертації запропоновані заходи щодо ліквідації значного розходження між системою оподаткування і обліку за допомогою окремих субрахунків, максимального зближення регістрів бухгалтерського обліку з метою отримання показника оподатковуваного прибутку .

Враховуючи те, що національними стандартами регламентується порядок бухгалтерського обліку податку на прибуток, в роботі був проведений аналіз П(С)БО 17 “Податок на прибуток”. Виявлено, що найбільш суттєвим для практики є процес виявлення та класифікації постійних і тимчасових різниць, а також правильна організація їх аналітичного обліку. Запропоновано впровадження окремого аналітичного рахунку 9812 “Податок на прибуток від постійних різниць” для обліку податку на прибуток від постійних різниць між обліковим і податковим прибутком і рекомендовано схему кореспонденції рахунків.

У **третьому розділі “Удосконалення економічного аналізу фінансових результатів діяльності підприємств”** досліджується методика ретроспективного аналізу фінансових результатів, розглядаються нові підходи до здійснення перспективного аналізу прибутку та його прогнозування на металургійних підприємствах.

Проведеним дослідженням діючої методики ретроспективного аналізу фінансових результатів визначено, що вона потребує удосконалення. Автор вказує на необхідність досягнення при аналізі порівнянності показників, яка втрачається внаслідок інфляційних процесів, змінах методологічних основ фінансового обліку. Тому, запропоновано впровадження вертикального аналізу Звіту про фінансові результати із застосуванням аналітичних таблиць та секторних діаграм, які дуже широко використовуються в зарубіжній практиці.

Основою економічного аналізу є факторний аналіз. На сьогодні відсутня єдина методика факторного аналізу прибутку, яка б забезпечувала однозначні результати. Оскільки якісні характеристики факторів і ступінь їх деталізації по-різному трактуються вченими, то виникають розбіжності в підходах до факторного аналізу. Діючим методикам факторного аналізу притаманна обмеженість підходів до вивчення складу прибутку від реалізації. Зміна методологічних основ ведення фінансового обліку стала причиною неможливості застосування традиційних методик аналізу фінансових результатів, які були орієнтовані на діючу до реформи фінансову звітність. Ця звітність дозволяла визначати вплив головних укрупнених факторів (обсягу, структури,

собівартості і ціни) на зміну загального прибутку від реалізації без урахування процесу його формування за окремими товарними групами, а також ігноруючи вплив складу витрат.

В роботі було здійснене порівняння результатів факторного аналізу фінансових результатів за рядом методик та визначено, що при їх використанні отримуються різні величини впливу факторів. Це дозволило критично оцінити діючу методику аналізу і зробити висновок, що їх застосування не забезпечує взаємозв'язок обсягу виробництва (реалізації) продукції і її собівартості.

На підставі проведених досліджень автор вважає за доцільне впровадити в практику металургійних підприємств методику маржинального аналізу, в основі якої лежить визначення маржинального доходу. В результаті опрацювання ряду вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, зроблено висновок, що для умов багатономенклатурного виробництва доцільним буде використання наступної факторної моделі:

$$П = \sum(Кзаг \times УДі \times Ці) \times \sum(УДі \times (Ці - Зв) / Ці) - Пв,$$

де $К_{заг}$ – кількість (маса) реалізованої продукції;

$УД_i$ – питома вага кожного виду продукції в загальній сумі виручки;

$Ц_i$ – ціна реалізації одиниці продукції;

$З_в$ – змінні витрати на одиницю продукції;

$П_в$ – постійні витрати.

Переваги застосування цієї моделі були доведені на підставі практичної апробації за допомогою даних ВАТ "Дніпровський металургійний комбінат ім. Дзержинського". При цьому розраховані резерви збільшення прибутку, які можливі головним чином від зростання обсягів металопродукції та зниження її собівартості (як змінної, так і постійної її частини).

В роботі також доведено, що розглянуті методики аналізу фінансових результатів мають суттєвий недолік в частині ігнорування інфляційного фактору. Тому, одним із напрямків удосконалення аналізу прибутку є оцінка його динаміки у взаємозв'язку з фінансовими коефіцієнтами. Визначне місце в системі R-аналіз посідає аналіз рентабельності. Зважаючи на велику кількість показників рентабельності, в роботі були визначені ті, які найбільш повно характеризують ефективність роботи підприємства в цілому. В дисертаційному дослідженні запропоновано здійснювати факторний аналіз рентабельності на підставі маржинального доходу.

В дисертації визначено, що поряд з традиційними методами аналізу слід впроваджувати в практику економіко-математичні методи. Автор відстоює позицію що, для вивчення складних і багатовимірних структур необхідно використовувати матричні методи аналізу, в результаті яких визначається рейтинг систем, що аналізуються. Матричний метод можна використовувати як для

аналізу показників окремого підприємства чи його структурних підрозділів, так і для порівняльної оцінки діяльності різних підприємств. Цей метод особливо корисний для визначення інвестиційної привабливості емітента.

Для здійснення ефективної діяльності підприємств необхідно проводити не тільки аналіз фінансових результатів за даними фінансового обліку. На думку автора, поряд з цим бухгалтер повинен належну увагу приділяти аналізу оподатковуваного прибутку. При цьому застосовують традиційні методи аналізу: групування, порівняння, структурних зрушень. Аналіз оподатковуваного прибутку і впливу на нього факторів тим важливий для підприємств металургійної галузі, що в порядку експерименту їм надано право в зниженні податку на прибуток. Здійснення аналізу оподатковуваного прибутку також має значення і тому, що його величина свідчить про те, як почувається підприємство в умовах чинної системи оподаткування. Встановлено, що порівняння методики формування бухгалтерського та оподатковуваного прибутку дасть можливість визначати компоненти, які впливають на розбіжності в їх обсязі та накреслити ефективні напрямки управління фінансовими ресурсами. Наступним етапом аналізу оподатковуваного прибутку є визначення факторів, які мали вплив на його зміну. З цією метою були запропоновані моделі факторного аналізу оподатковуваного прибутку.

В роботі з'ясовано, що в сучасних умовах, коли управлінські рішення повинні прийматися швидко і своєчасно та бути спрямовані на ефективні результати, все більше поширюється перспективний аналіз. Як новий і такий, який набуває дедалі більшого значення для планування на перспективу визначено стратегічний аналіз. З цією метою вказані позитивні аспекти застосування такого аналізу в практичній діяльності підприємств галузі, яка досліджується. Важливим є впровадження стратегічного прогнозування, що є основою для обґрунтування проектів довготермінових програм і планів (рис.3).

Дослідженням встановлено, що з метою прогнозування прибутку доцільно використовувати аналіз взаємозв'язку "Витрати – Обсяг – Прибуток". При цьому на підставі даних підприємства цей аналіз був апробований для умов металургійних підприємств. Автор відзначає, що аналіз беззбитковості буде неповним без передбачення реакції прибутку на зміни інших параметрів діяльності, яке в практиці отримало назву аналізу чутливості прибутку до зміни факторів. Такий аналіз є також новим у практиці вітчизняних підприємств, а тому дослідження переваг та можливостей його застосування для прийняття ефективних управлінських рішень і вибір найдоцільнішої та найбільш прийнятної методики є дуже актуальним питанням.

В роботі визначені фактори, які обмежують використання аналізу беззбитковості та розрахунку показників левериджу. Внаслідок цього в практиці діяльності металургійних підприємств доцільно використовувати економіко-математичні методи і моделювання, за допомогою яких оптимізуються значення економічних завдань і знаходяться управлінські рішення.

За допомогою ЕОМ у роботі був проведений кореляційно-регресивний аналіз прибутку ВАТ “Дніпровський металургійний комбінат” і побудована модель можливого впливу факторів на нього.

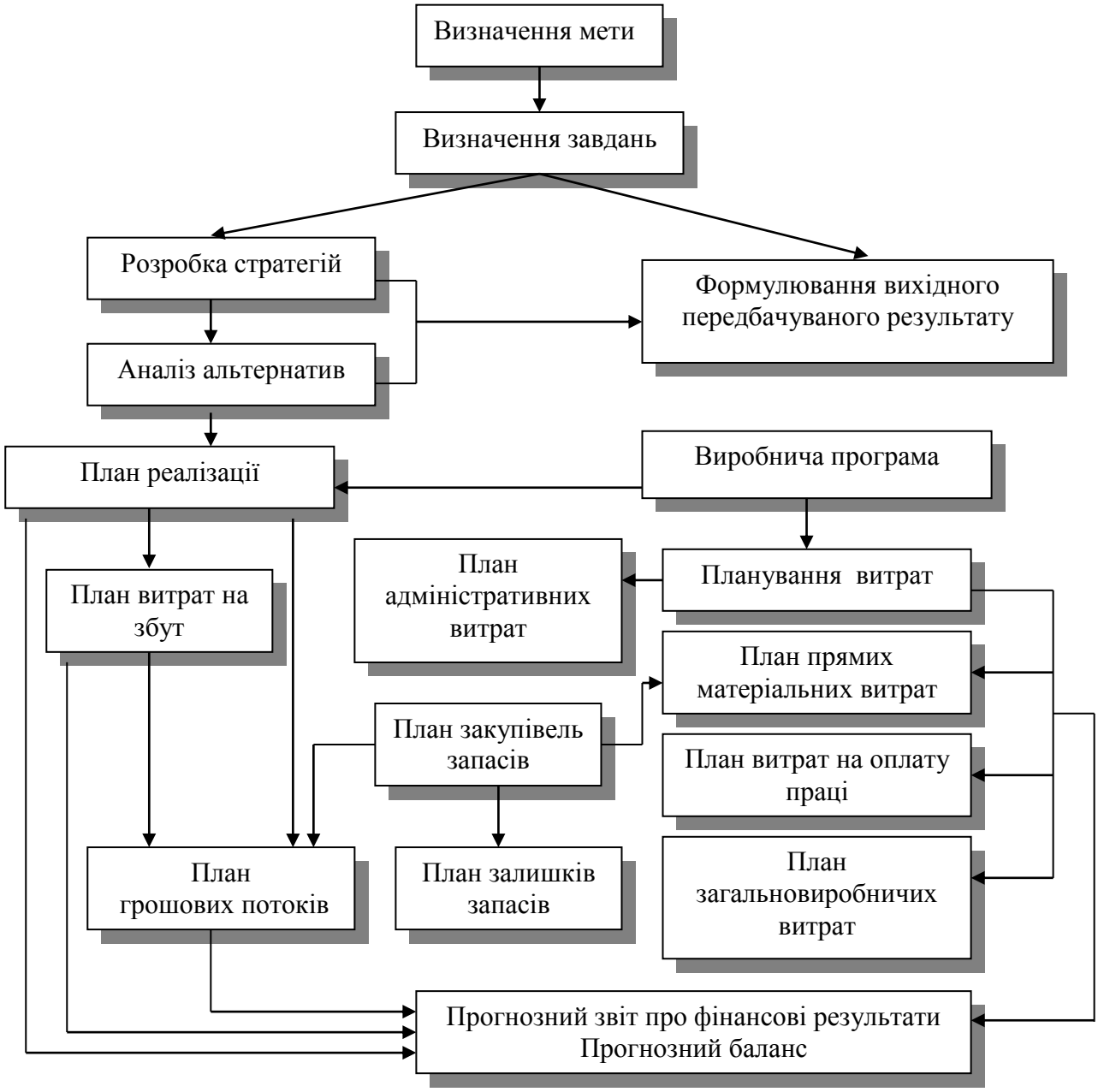

Рис. 3. Рекомендована схема здійснення стратегічного аналізу фінансового результату на підприємстві

Автор вважає, що одним із важливих напрямків прогнозування прибутку є оцінка ризику банкрутства підприємства. При цьому встановлені підходи до визначення можливості банкрутства, якими можуть бути: використання формалізованих і неформалізованих критеріїв, діагностика фінансового стану шляхом застосування обмеженої кількості показників згідно з вітчизняним законодавством, застосування інтегральних показників, використання регресивних і дискримінантних моделей. В дисертації за декількома методиками розрахована ймовірність банкрутства ряду металургійних підприємств та визначено найбільш прийнятну для них.

ВИСНОВКИ

Результатом дисертаційного дослідження є теоретичне узагальнення і вирішення методичних і практичних проблем, пов'язаних з веденням обліку та аналізу фінансових результатів. На підставі проведених досліджень можна зробити наступні висновки та надати пропозиції:

1. На основі розглянутих трактувань вітчизняними і зарубіжними вченими категорії прибутку, у дисертаційній роботі досліджена його суть та джерела походження. Встановлено, що для забезпечення можливості управління прибутком необхідно володіти методологічним інструментарієм, який дозволяє оперативно виявляти фінансові результати, визначати вигідність виробництва і реалізації окремих видів продукції і забезпечувати можливість їх прогнозування.

2. Дослідження показали, що методологія обліку і аналізу фінансових результатів на металургійних підприємствах суттєво залежить від організаційно-технологічних особливостей галузі, які їй притаманні. До таких особливостей відносяться: належність до базової стратегічної галузі, значна фондомісткість, матеріаломісткість і трудомісткість, високий ступінь залежності від природних факторів, значний вплив на оточуюче середовище, залежність від розміщення гірничорудних підприємств.

3. Реальний фінансовий результат діяльності підприємства формується на стадії виробництва, тому, перш за все, необхідна досконала організація ведення обліку витрат. Оскільки металургійні підприємства мають високий ступінь матеріаломісткості, в роботі досліджений порядок формування матеріальних витрат, дана оцінка методам вибуття виробничих запасів і обґрунтоване використання нормативного методу із застосуванням методу середньозваженої собівартості. Крім того, запропоновані документи первинного обліку виробничих запасів, які посилюють контроль за їх використанням на металургійних підприємствах. Надані рекомендації щодо більшої деталізації елементів та статей витрат.

4. Автором запропонована удосконалена система рахунків для обліку фінансових результатів відповідно до видів діяльності, встановлених законодавством. Рекомендовані субрахунки другого порядку дозволять упорядкувати облік діяльності та будуть сприяти підвищенню ефективності управлінської діяльності.

5. На підставі проведених досліджень в роботі доведено, що форма Звіту про фінансові результати потребує удосконалення в частині відображення доходу від реалізації на чистій основі, приведення статей про доходи і витрати у відповідність з нормативно-правовою базою. Запропоновано доповнити Звіт про фінансові результати статтями "Використання прибутку" і "Частка меншості" та окремим розділом про податки і збори, що забезпечить більшу інформативність цієї форми.

6. Доведено, що традиційна методика ретроспективного аналізу не враховує взаємозв'язок між витратами, обсягом виробництва (реалізації) та прибутком. Тому запропоновано на металургійних підприємствах використовувати методику аналізу фінансових результатів, яка ґрунтується на понятті маржинального доходу. Апробація даної методики на конкретному підприємстві дозволила виявити її позитивні (детальний аналіз факторів, врахування взаємозв'язку між витратами, обсягом, прибутком) та негативні (відсутність можливості використання зовнішніми користувачами) сторони.

7. В умовах зростання цін та нестабільності економічної ситуації цінність інформації, отриманої за результатами факторного аналізу, втрачається. Тому, необхідно забезпечити порівнянність показників шляхом їх перерахунку в зіставні суми. В цих умовах доцільно застосовувати аналіз відносних показників, серед яких одне з провідних місць для визначення ефективності діяльності підприємства належить рентабельності. Вивчення та узагальнення наукових розробок дозволило виділити систему пріоритетних показників рентабельності, які зможуть забезпечити отримання найбільш повних висновків про результати діяльності господарюючого суб'єкту.

8. Ринкові умови потребують швидкого реагування на процеси, які відбуваються в практичній діяльності суб'єктів господарювання. Визначальне місце при цьому належить перспективному аналізу прибутку та розробці методів його прогнозування. Відсутність взаємозв'язку між оперативним, ретроспективним та перспективним аналізом призводить до отримання прогнозу, який в реальних умовах навіть наближено не буде відображати дійсність. Виділено метод прогнозування прибутку на підставі складання прогнозного звіту про фінансові результати, який може бути прийнятний для короткострокових періодів і для незмінних економічних умов, в яких функціонують підприємства. Для обґрунтування проектів довготермінових програм і планів запропоноване впровадження стратегічного аналізу фінансового результату підприємства.

9. Прогнозування прибутку підприємств нерозривно пов'язане з оцінкою ймовірності банкрутства підприємств. Проведене дослідження різноманітних методик оцінки банкрутства підприємства дозволяє зробити висновок про те, що не всі вони можуть застосовуватися в умовах діяльності вітчизняних підприємств. В роботі розраховані показники ймовірності банкрутства на ряді металургійних підприємств за різними методиками і здійснено їх порівняння. Встановлено, що найбільш пристосованою до умов діяльності підприємств даної галузі є інтегральна оцінка фінансової стійкості, Z-модель Альтмана та V-модель, яка враховує особливості розвитку країн перехідної економіки.

10. Важливою умовою вдосконалення обліку та аналізу фінансових результатів є впровадження комплексної системи бухгалтерського обліку. Оскільки ділянка обліку фінансових

результатів діяльності підприємств пов’язана практично з усіма іншими ділянками обліку, реалізація її завдань може здійснюватися в середовищі автоматизованих бухгалтерських програм з дотриманням принципів комплексності, взаємозв’язку та взаємообумовленості інформації, що формується. В дисертаційній роботі запропонована до впровадження на металургійних підприємствах комплексна інформаційна система “Галактика”, яка ґрунтується на технології “клієнт-сервер”.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях:

1. Будько О.В. Особливості податкового та бухгалтерського обліку участі персоналу у прибутках підприємства // Вісник Технологічного університету Поділля, № 1, Ч. 2. Економічні науки. – Хмельницький, 2001, С.163-166. – 0,3 д.а.

2. Будько О.В. Роль аналізу беззбитковості в прийнятті управлінських рішень // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 83. – Дніпропетровськ, ДНУ, 2001, С.74-79. – 0,5 д.а.

3. Будько О.В. Проблеми вдосконалення обліку фінансових результатів діяльності підприємства // Сб. научных тр. "Социально-экономические аспекты промышленной политики". – Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2001. – С.215-226. – 0,8 д.а.

4. Будько О.В. Методологічні аспекти обліку витрат з метою визначення фінансового результату на металургійних підприємствах // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - 2002. - №4. – С.201-205. – 0,4 д.а.

5. Будько О.В. Проблеми узгодження бухгалтерського і податкового обліку результатів діяльності та шляхи їх вирішення // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. Вип. 6. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. – С.79-83.- 0,4 д.а.

Публікації в інших виданнях:

6. Будько О.В. Проблемні аспекти формування і використання прибутку як кінцевого результату підприємницької діяльності // Економічні та гуманітарні проблеми розвитку суспільства у ІІІ тисячолітті. Зб. наукових праць. – Рівне: "Тетіс". – 2000. – С.627-631. – 0,3 д.а.

Тези:

7. Будько О.В. Особливості формування прибутку від інвестиційної діяльності на підприємстві // "Проблеми активізації регіональної інвестиційної політики в сучасних умовах". Економічний вісник Дніпропетровського державного фінансово-економічного інституту, т.2. – Дніпропетровськ: ДДФЕІ, 2000. – С.278-279. – 0,1 д.а.

8. Будько О.В. Загальнорегіональні проблеми формування і використання прибутку на підприємствах та шляхи їх вирішення // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю ДДТУ та 250-річчю Дніпродзержинська. Регіоналізація економіки і здійснення адміністративної реформи в Україні. Частина 2. – Дніпродзержинськ, 2000. – С.87-89. – 0,1 д.а.

9. Будько О.В. Оцінка фінансових результатів діяльності в звітності підприємства // Збірник тез та текстів виступів на науковій конференції “Розвиток науки про бухгалтерський облік”. Частина ІІ. – Житомир ЖІТІ, 2000. – С.22-24.– 0,2 д.а.

10. Будько О.В. Прибуток як фінансове джерело забезпечення розвитку регіонів //Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції “Шляхи зміцнення фінансово-економічної самостійності регіонів України”. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – С. 10. – 0,05 д.а.

11. Будько О.В. Особливості визначення фінансового результату в бухгалтерському і податковому обліку // Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції “Удосконалення обліку та аналізу господарської діяльності на основі впровадження нових положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні” - Київ, 2000. – С.121-122. – 0,1 д.а.

12. Будько О.В. Організація обліку доходів, витрат і фінансових результатів на підприємстві // Економічний вісник національної гірничої академії України № 2. Проблеми розвитку економіки України в умовах ринкової трансформації / Матеріали 2-ої міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 2001, Т. 1, С. 204-206. – 0,2 д.а

13. Будько О.В. Організація перспективного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства // Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції “Наука і освіта - 2002”. – Том 8. Економіка. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2002. – С.14 – 15. – 0,2 д.а.

14. Будько О.В. Проблеми визначення ступеню банкрутства підприємств // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Україна наукова’ 2003”. Том 21. Економіка. – Дніпропетровськ: наука і освіта, 2003. – С.39-40. – 0,05 д.а.

АНОТАЦІЯ

Будько О.В. Облік і аналіз фінансових результатів підприємств чорної металургії. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.04. – бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – Харківський державний університет харчування та торгівлі, Харків, 2004.

Дисертація присвячена теоретичним, методичним та практичним питанням обліку і аналізу фінансових результатів на підприємствах чорної металургії України.

Обґрунтовані і запропоновані рішення щодо удосконалення обліку фінансових результатів, які полягають в уточненні сутності і змісту прибутку, узгодженні бухгалтерського і податкового прибутку, уточненні видів діяльності, визначенні елементів облікової політики. Враховуючи

особливості підприємств чорної металургії уточнений склад витрат, який доцільно використовувати на підприємствах галузі, що досліджується. В роботі досліджений стан металургійної галузі, тенденції розвитку та проблеми, що її супроводжують, вплив організаційно-технологічних особливостей на побудову обліку доходів, витрат і результатів.

Запропоновано оптимальну методику аналізу фінансових результатів на основі використання методів ретроспективного і перспективного аналізу. Рекомендовано її впровадження на досліджуваних підприємствах. Побудована економіко-математична модель прибутку на підставі кореляційно-регресивного аналізу.

Розкриті підходи до обліку та аналізу фінансових результатів в умовах застосування комп'ютерних технологій.

Ключові слова: доходи, витрати, чорна металургія, фінансові результати, види діяльності, облік, фінансовий аналіз, прогнозування, банкрутство.

АННОТАЦИЯ

Будько О.В. Учет и анализ финансовых результатов предприятий черной металлургии. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.04. – бухгалтерский учет, анализ и аудит. – Харьковский государственный университет питания и торговли, Харьков, 2004.

Диссертация содержит теоретические, методические и практические вопросы учета и анализа финансовых результатов на предприятиях черной металлургии Украины.

В первом разделе исследована экономическая сущность прибыли и методология ее учета в историческом аспекте. Автором проанализирована категория финансовых результатов как объекта учета и анализа. Установлено наличие ряда проблем правового и законодательного характера, которые затрудняют объективное определение финансовых результатов и являются причиной неоднозначного толкования необходимых для его определения понятий. При этом доказано положение о необходимости единого подхода к определению видов деятельности во всех нормативно-правовых актах.

Во втором разделе указано о необходимости осуществления учета расходов в единой бухгалтерской системе с делением информации в двух направлениях – финансовом и управленческом учете. Автором сделан вывод о необходимости классификации расходов в зависимости от цели и вида деятельности, что обеспечивает их объективное определение и, как следствие, достоверное составление Отчета о финансовых результатах. Так как учет расходов на предприятиях черной металлургии целесообразно осуществлять по нормативно-попередельному методу, то для них актуальным является выбор метода трансфертного ценообразования.

Проанализированы критерии признания дохода, а также внесены предложения о необходимости их уточнения. Учитывая значительную часть в экспортных поступлениях металлургических предприятий в работе, уделяется внимание проблемам учета курсовых разниц. Внесено предложение о внедрении альтернативных подходов к учету курсовых разниц, которые являются результатом значительной девальвации или обесценивания валюты.

В работе указывается на необходимость согласования данных бухгалтерского учета и налоговых расчетов. Вследствие этого предложены пути ликвидации значительных различий между бухгалтерским и налоговым учетом. Проанализировано П(С)БУ 17 “Налог на прибыль” и определен ряд проблем, связанных с недостаточной конкретизацией и сложностями в применении некоторых положений.

В работе показана необходимость разработки программного обеспечения, направленного на решение ряда задач путем выполнения последовательных процедур, взаимосвязанных между собой и направленных на конкретный результат. Внесено предложение о создании баз данных, которые обеспечивают осуществление различных запросов и получение достоверной и оперативной информации для эффективного управления металлургическим предприятием

В третьем разделе диссертации дана критическая оценка действующей методики ретроспективного анализа. На основе изучения отечественного и зарубежного опыта автор пришел к выводу о том, что на предприятиях черной металлургии, которым присуще многономенклатурное производство, целесообразно использовать факторную модель, основанную на взаимосвязи “Расходы – Объем – Прибыль”.В качестве моделей для перспективного анализа в работе предложено использовать анализ безубыточности предприятия, чувствительности прибыли к изменениям факторов, а также экономико-математические методы и модели. Проведен корреляционно-регрессивный анализ валовой прибыли металлургического предприятия, вследствие которого была построена модель зависимости валовой прибыли от факторов, на которые можно влиять путем принятия управленческих решений.

Установлены подходы к определению возможного банкротства. Обоснована целесообразность применения каждого из них в условиях деятельности предприятий черной металлургии.

Ключевые слова: доходы, расходы, черная металлургия, финансовые результаты, виды деятельности, учет, финансовый анализ, прогнозирование, банкротство.

ANNOTATION

Budko O.W. The account and analysis of financial results of the enterprises black metallurgy . – Manuscript.

Thesis on competition of a scientific degree of the candidate of economical Sciencts on a speciality 08.06.04 – accounting, analysis and audit. – Kharkov State University of Food Technology and Trade, Kharkov, 2004.

The thesis is devoted to theoretical, methodological and practical questions of the accounting and analysis of the financial results on the Ukrainian black metallurgy enterprises.

The decisions on the improvement of the financial results account, which conclude the specification of the profit matter and content, the concordance of an account and tax profits, the definitions of the kinds of activity, the definition of the discount politics elements are substantiated in the thesis. Taking in account the peculiarities of the black metallurgy enterprises the expenses structure is specified and it's advisable to use them on the enterprises of this branch of the industry. The conditions of the metallurgical industry, the development tendency and it's problems, the influence of the technological peculiarities on the account of profits expenses and results are examined in the work.

The optimum methods of the analysis of financial results on the base of using the retrospective and perspective methods of analysis are offered in the thesis. The introduction of this method is recommended on the investigating enterprises. Economic-mathematical model of profits on the base of correlative-regressive analysis is formed in the work. The methods of approach to the account and analysis of financial results in terms of using the computer technologies are exposed in the thesis.

Key words: profits, expenses, black metallurgy, financial results, kinds of activity, account, financial analysis, forecasting, bankruptcy.

Підписано до друку 25.03.04. Формат 60х84 1/16
Папір офсет. Облік. вид. арк. 1,0. Тираж 100 прим. Зам.____

Дніпродзержинський державний технічний університет
51900, Дніпродзержинськ, вул. Дніпробудівська,2

Ділянка оперативної поліграфії ДДТУ
51900, Дніпродзержинськ, вул. Дніпробудівська,2